

LAUSUNTO METROPOLIALUEEN ESISELVITYKSESTÄ

Taustaa

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Elinkeinoelämän keskusliitto EK:lta (jäljempänä EK) lausuntoa metropolialueen esiselvityksestä. Esiselvitys on osa kuntauudistusta, ja siinä kuusi valtiovarainministeriön nimeämää selvityshenkilöä antaa suosituksensa ja ehdotuksensa metropolialueen ratkaisuksi.

EK viittaa 6.3.2013 päivätyyn, valtiovarainministeriölle antamaansa lausuntoon luonnoksesta kuntarakennelaiksi. EK:n huomiot metropolialueen osalta ovat pitkälti samat kuin mitä EK on tuonut esiin yleisemmin kuntauudistuksen osalta.

Yleisiä näkökohtia metropoliratkaisuista osana kuntarakenneuudistusta

Kuten kuntarakennelakiluonnoksessa, myös metropolialueen esiselvityksessä käsitellään asioita, jotka liittyvät kuntarakenteen lisäksi oleellisesti kuntien palvelurakenteeseen ja sen osalta kysymyksiin kuntien palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta sekä palveluiden laadusta ja asiakaslähtöisyydestä.

Metropolialueella on muun maan tapaan etsittävä tuloksellisimmat tavat tuottaa palveluja alueen kuntalaisille. Alueen kuntien on avattava palveluita entistä enemmän kilpailulle, ja hyödynnettävä yritysten tarjoamia vaihtoehtoja. Monipuolinen palvelutuotanto kunnassa hyödyttää palveluja käyttävää kuntalaista. Se on keino varmistaa, että kuntalaiset saavat laadukkaan ja ajantasaisen palvelun kustannustehokkaasti. Yhteistyömahdollisuuksia ei tule etsiä pelkästään kuntien väliltä, vaan myös yksityistä palvelutarjontaa ja yksityisten kanssa tehtäviä kumppanuuksia hyödyntämällä. Toimiva vuoropuhelu kuntien ja yritysten välillä on kaikkien osapuolten etu.

Osa toimivaa vuoropuhelua ovat palvelustrategiat. Metropolialueen kuntien tulee laatia palveluistaan kattava palvelustrategia, jossa ne kartoittavat kokonaisuutena tulevan palveluiden tarpeensa sekä kertovat ennakoiden, mitä palveluita ne tulevat tuottamaan itse ja mikä hankitaan oman organisaation ulkopuolelta. Näin kunta varmistaa, että sillä on halutessaan riittävästi vaihtoehtoja palvelutuotantoon. Samalla

Yrityslainsäädäntö
Jukka Lehtonen

22.5.2013

EK-2013-174

kunta antaa yrityksille vahvan viestin siitä, että alueelle kannattaa sijoittua ja investoida. Kaikessa päätöksenteossa on nykyistä laajemmin huomioitava ratkaisujen yritysvaikutukset.

Metropolialueen osalta on tutkittava, muodostavatko maankäyttö, asuminen ja liikenne tällä hetkellä alueen kokonaisedun kannalta järjestyneen ja tehokkaan kokonaisuuden. Silloin kun nykyiset kuntarajat keinoitekoisesti katkaisevat toimivan infrastruktuurin ja liikenneyhteydet, tilanteeseen on syytä puuttua. Samalla on kuitenkin muistettava, että keskeisintä on toimintatapojen uudistaminen, ei tulevaisuuden metropolialueen kuntien lukumäärä tai yhteistyön malli.

Metropolialueella on muun muassa Helsingin osalta selvitelty ns. palvelualoitemallin käyttöönottoa. Rohkeutta mallin kokeiluun ei kuitenkaan ole vielä ollut riittävästi. EK katsoo, että jo veronmaksajien etu edellyttää kaikkien uusien toimintatapojen avointa tarkastelua ja nykyisten käytäntöjen kyseenalaistamisen mahdollisuutta. Metropolialueen kuntien tulee toimia mallin kokeilussa tiennäyttäjinä muulle Suomelle.

Asiakkaan valinnanvapautta on metropolialueellakin lisättävä. Palvelusetelijärjestelmä on vaihtelevasti käytössä alueen kunnissa, ja sen käyttöä tuleekin edistää. Tämä tuo alueen kuntalaisille lisää vaihtoehtoja ja kirittää samalla kunnan omaa palvelutuotantoa. Malli on suotuisa myös alueen yritys-elämän kehittämiseksi, koska palvelusetelijärjestelmään pääsevät helposti mukaan myös pk-yritykset.

Pk-yritysten osallistumismahdollisuudet tulee turvata myös metropolialueen julkisissa hankinnoissa. Tulevista kuntarajoista ja yhteistyön malleista riippumatta julkiset tarjouskilpailut tulee mahdollisuuksien mukaan järjestää yhden suuren kokonaisuuden sijaan useampana pienenä kilpailutuksena, sekä sallimalla osatarjousten ja vaihtoehtoisten tarjousten tekeminen. Näin kunta saa enemmän tarjouksia, ja sitä kautta se voi hankkia tarvitsemansa tavarat ja palvelut edullisemmalla hinnalla ja paremmalla laadulla. Samalla se luo edellytyksiä vireälle elinkeinotoiminnalle alueellaan.

Metropolialueen ratkaisuilla saavutettavia hyötyjä ei tule vesittää järjestelyn piirissä olevien kuntatyöntekijöiden kohtuuttoman pitkällä irtisanomissuojalla. Tämä voisi estää muuten saavutettavissa olevat tehokkuusedut ja toimintatavan muutokset, jotka ovat välttämättömiä.

EK muistuttaa jälleen myös jääviyskysymysten käsittelystä tulevaisuuden kuntarakenteita ja toimintatapoja pohdittaessa. Kunnallinen päätöksenteko koskee usein kunnallista palvelutuotantoa ja sen eri vaihtoehtoja. Päätöksentekijöinä on huomattavan paljon työsuhteessa samaiseen kuntaan olevia valtuutettuja, joilla henkilökohtainen etu ja kuntalaisen etu ovat omiaan menemään pahasti ristiin. Esteellisyys-

Yrityslainsäädäntö
Jukka Lehtonen

22.5.2013

EK-2013-174

säännöksillä on pyrittävä nykyistä paremmin välttämään tällaisia tilanteita.

Metropolialuetta koskevia huomioita

EK:n näkemykset metropolialueella tarvittavista ratkaisuista ovat edellä kuvattuun tapaan pitkälti samoja kuin mitä EK on lausunut vireillä olevan kuntarakenneuudistuksen osalta. Alla on joitakin metropolialuetta ja lausunnon kohteena olevaa esiselvitystä koskevia huomioita.

Metropolialueen työmarkkinoiden osalta EK haluaa kiinnittää ministeriön huomiota siihen, että metropolialueen, varsinkin Helsingin kilpailukykyä tulee yhä lisääntyvässä määrin rasittamaan osaavan työvoiman puute, joka johtuu siitä, että halukkaille kotimaisille ja ulkomaalaisille muuttajille ei ole kohtuuhintaista asumista tarjolla.

Kuten muissakin kasvukeskuksissa, myös metropolialueella tulee lisätä kohtuuhintaista omistus- ja vuokra-asuntotuotantoa vastaamaan elinkeinoelämän työvoimatarpeita. Kaavoitusta tulee nopeuttaa ja kaavamääräyksiä yksinkertaistaa.

EK edellyttää, että metropolialueen kunnat kantavat yhdessä vastuun pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden palveluista ja erityisesti asumisesta. On elinkeinoelämänkin kannalta epätyytyttävää, mikäli muut metropolialueen kunnat jättävät kansainvälistä suojelua saavat maahanmuuttajat lähes kokonaan Helsingin hoidettavaksi pidättäytymällä itse palvelujen tarjoamisesta ja jopa ohjaamalla maahanmuuttajia Helsinkiin. Tämän johdosta segregatio on jo tietyillä Helsingin asuinalueilla tosiasia.

Metropolialueen liikennejärjestelmiä on suunniteltava kokonaisvaltaisesti. Investoinnit on ohjattava metropolialueen kehittämisen kannalta tärkeimpiin hankkeisiin. Julkisen sektorin ja elinkeinoelämän välille tulee määritellä jatkuva vuorovaikutusmekanismi, jotta elinkeinoelämän tarpeet voidaan riittävästi huomioida muun muassa kaavoituksessa, liikennejärjestelmän kehittämisessä ja kilpailukyky politiikassa.

EK ei ota kantaa siihen, mikä selvityshenkilöiden ehdottamista kuntajakoselvitysalueiden ja metropolihallinnon vaihtoehtoista olisi paras. Sikäli kuin päädyttäisiin metropolihallintoon, siitä ei tule luoda liian raskasta organisaatiota. Hallinnon tulee toimia lähinnä julkisten palvelujen tilaajana, ei niiden tuottajana. Kunnille on joka tapauksessa jätettävä mahdollisuus elinkeinoelämän edellytysten menestykselliseen luomiseen ja terveeseen kilpailuun yrityksistä ja asukkaista.

Uusien hallintomallien, organisaatioiden ja toimijoiden luomista harkittaessa on huomioitava yksityisen ja julkisen elinkeino toiminnan kilpailuneutraaliteettiin liittyvät kysymykset. Metropolialueelle ei tule luoda kil-

Yrityslainsäädäntö
Jukka Lehtonen

22.5.2013

EK-2013-174

pailua vääristäviä rakenteita tai lisätä kilpailuilla markkinoilla toimivien julkisten yksiköiden määrää.

Kunnioitavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Lainsäädäntö ja hallinto

Hannu Rautiainen
johtaja